LIKKUTEI TORAH · SUKKOS · MAAMAR 1

# ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה

## And you shall draw water with joy from the wellsprings of salvation

◇

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA
likuteitorah.com/likkutei-torah/sukkos/1/

1 ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה. כתיב ביום השי"ע [השמיני עצרת] תהיה לכם. פי' כי בכל השנה היו מקריבין על גבי המזבח פרים ואילים וכבשים ושעירים

"And you shall draw water with joy from the wellsprings of salvation." It is written, "On the eighth day, there shall be an atzeres [a holding-in] for you." The explanation: throughout the year they would offer upon the altar bulls, rams, lambs and goats,

ואש של מעלה היה יורד על המזבח כדמות אריה רובץ ותאכל אותם ובחג הסוכות היו מנסכין מים על גבי המזבח וניסוך המים כל שבעה. אך ביום השמיני עצרת תהיה לכם לכל הבחינות הללו.

and fire from above would descend upon the altar in the likeness of a crouching lion and consume them. And on the festival of Sukkos they would pour water upon the altar, and the water libation [lasted] all seven [days]. But on the eighth day, "there shall be an atzeres for you" for all these levels.

2 וביאור ענין זה כי הנה עכשיו שאין לנו בית המקדש ולא מזבח צריך כל אחד למצוא דברי חפץ בנפשו

The explanation of this matter: now that we have no Holy Temple and no altar, each person must find "words of delight" in his soul,

ולהבין איך כל הבחינות עליונות של מעלה הם למטה בעבודת ה' שבלב כל אחד ואחד

and understand how all the supernal levels above are [present] below, in the service of G-d that is in the heart of each and every one.

ובכל דור חייב אדם לראות בנפשו ענין בחינת אש ששורף ומכלה את הקרבנות פרים ואילים וכבשים כו'. ובחינת ניסוך המים שבחג ובחינת יום השמיני שבו עצרת כל הבחינות הנ"ל.

And in every generation a person is obligated to see in his soul the matter of the level of fire that burns and consumes the offerings, the bulls, rams, lambs, etc.; the level of the water libation of the festival; and the level of the eighth day, on which is the atzeres [holding-in] of all the levels mentioned above.

3 והנה אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] תפלות כנגד תמידין תקנום והענין כי עבודה שבלב זו תפלה והלב הוא רומז כנגד המזבח וכשם שהיו ב' מזבחות פנימי וחיצון כך יש בלב ב' בחי' חיצוניות הלב ופנימיות הלב כנודע

Now, our Sages, of blessed memory, said: "The prayers were instituted to correspond to the daily offerings." The matter is that "the service of the heart — this is prayer," and the heart alludes to the altar. And just as there were two altars, an inner one and an outer one, so there are two levels in the heart: the outer dimension (chitzoniyus) of the heart and the inner dimension (pnimiyus) of the heart, as is known

(וכמ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] פ' צו ד"ל ע"ב דמזבח הפנימי נק' קול דממה דקה שהוא בחי' קלא פנימאה ונקרא ג"כ מזבח הזהב והיא בחי' אהבה רבה שמבחינת כמעלת הזהב על הכסף כו' וע' מזה ג"כ בזח"ג [בזהר חלק ג] פרשה בהעלותך דקנ"א ע"ב ובפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך מזבח.

(as is written in Zohar III, Parshas Tzav, p. 30b, that the inner altar is called "a still, small voice," which is the level of the inner voice; it is also called the golden altar, and it is the level of great love (ahavah rabbah), which is of the level [that surpasses the other] as gold surpasses silver, etc. See also on this in Zohar III, Parshas Behaalos'cha, p. 151b, and in Pardes, Erchei HaKinuyim, the entry "Mizbe'ach" [altar].

ויובן עוד ענין ב' בחי' אלו ממ"ש בד"ה שיר השירים בענין ב' בחי' כלה ע"ש וזהו עצמו ענין ב' בחי' מזבח הנ"ל),

The matter of these two levels will be further understood from what is written in the discourse beginning "Shir HaShirim," concerning the two levels of kallah [bride]; see there. And this itself is the matter of the two levels of altar mentioned above.)

וכשם שהיו מקריבין על מזבח החיצון כל הקרבנות פרים ואילים וכבשים כו'. כך צריך כל אחד בתפלתו לעורר את האהבה הטבעית בלבו שהוא בחינת חיצוניות שבלב בלבד שתתלהט כרשפי אש בהתגלות הלב והוא בחינת אש של מעלה שיורד בדמות אריה לשרוף הקרבנות

And just as they would offer upon the outer altar all the offerings, bulls, rams, lambs, etc., so must each person, in his prayer, arouse the natural love in his heart, which is the level of the outer dimension of the heart alone, so that it blaze like flashes of fire in the revealed [part] of the heart. This is the level of the fire from above that descends in the likeness of a lion to burn the offerings

(ועי"ש פרשה צו) (דל"ב ע"ב ודל"ג א') ע"פ ותצא אש דא אוריאל ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם. ובדף כ"ז כתב דאוריאל גימטריא אברהם.

(see there [in the Zohar], Parshas Tzav) (p. 32b and p. 33a), on "And fire went out" — "this is Uriel," and in the commentary of the Ramaz there. And on p. 27 he writes that Uriel is numerically equal to Avraham.

ונודע דאהבה הטבעית שבנפש האלקית היא ירושה לנו מבחי' חסד לאברהם, ועד"ז נתבאר כאן שבחי' התעוררות גילוי אהבה הטבעית זהו בחי' אש שלמעלה.

It is known that the natural love in the G-dly soul is an inheritance to us from the level of "kindness to Avraham"; and in the same way it is explained here that the level of the arousal and revelation of the natural love is the level of the fire from above.

וע' עוד בזהר בראשית (ד"ו ע"ב) ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם דבחי' אריה בגימ' [בגימטריא] ר"י"ו והוא מבחי' רוחא דשבק בה ע"ש

See further in the Zohar, Bereishis (p. 6b), and in the commentary of the Ramaz there, that the level of "aryeh" [lion] is numerically two hundred and sixteen, and it is from the level of "the spirit that he left in her"; see there.

וגם עד"ז יובן שייכות בחי' זו לאהבה הטבעית, והוא ע"פ מ"ש במ"א בד"ה וילקט יוסף בפרשה ויגש בענין הספיחים שזהו כענין רוחא דשביק בה כו'

In this way too the connection of this level to the natural love will be understood. It follows what is written elsewhere, in the discourse beginning "Vayelaket Yosef" in Parshas Vayigash, concerning the aftergrowths, that this is like the matter of "the spirit that he left in her," etc.

ועמ"ש מענין אהבה הטבעית בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ [יום הכפורים] ועמ"ש מענין אריה בד"ה ואריה כבקר יאכל תבן,

See what is written about the natural love in the discourse beginning "To explain the matter of Yom HaKippurim," and what is written about the lion in the discourse beginning "And the lion, like cattle, shall eat straw."

והוא ע"ד מ"ש אחרי ה' ילכו כאריה ישאג שהיא אהבה המתלהבת ומתלהטת בלב האדם בזכרו את ה' שאינו רוצה להיות נפרד ח"ו [חס ושלום].

It is in the manner of what is written, "They shall walk after Havayah; like a lion he shall roar" — this is a love that flares and blazes in a person's heart when he remembers G-d, for he does not want to be separated [from Him], G-d forbid.

4 וכתיב כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא אש אוכלה אש ששורף ומכלה את כל האישים אשר לא לה' המה הנקרא בשם אש זרה ולא להיות האש כ"א לה' לבדו.

And it is written, "For Havayah your G-d is a consuming fire." He is a consuming fire: a fire that burns and consumes all the fires that are not for G-d, which are called by the name "strange fire," so that the fire be only for G-d alone.

ולכן אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] שאסור לאכול קודם התפלה כי מאחר שהוא רוצה לאכול איזה דבר כמו לחם גשמי מוכרח הוא להיות במעלה הגבוה ויתירה מן הלחם

Therefore our Sages, of blessed memory, said that it is forbidden to eat before prayer. For since he wants to eat something, such as physical bread, he must necessarily be on a level higher than and superior to the bread,

שמצד מעלתו היתירה עליו ראוי לשלוט בו ולאכול ממנו וכיון שהוא קודם התפלה שעדיין לא ביער ושרף את המותרות שלו באש של מעלה

so that by virtue of his superiority over it he is fit to rule over it and eat of it. But since it is before prayer, when he has not yet cleared away and burned his excesses with the fire from above,

והרי הוא מקושר בדאגת הפרנסה הרי הוא מקושר למטה ונופל במדרגות שאר ענינים גשמיים הרי הוא שוה במדרגה אל הלחם אשר הוא אוכל ואין ראוי לשלוט בו ולאכול ממנו

and he is bound up in worry over his livelihood, he is bound below and falls to the levels of other physical things; he is then on the same level as the bread that he eats, and he is not fit to rule over it and eat of it

(ועמ"ש מזה בד"ה כה תברכו בפ' נשא), וזהו עבודת האדם בתפלה לשרוף דאגת הפרנסה וכמו שהיו מקריבין ע"ג [על גבי] המזבח סולת חטים למנחות.

(see what is written about this in the discourse beginning "Thus shall you bless," in Parshas Naso). This is a person's service in prayer: to burn up the worry over livelihood, just as they would offer upon the altar fine wheat flour for the meal-offerings.

ולא ענין הפרנסה עצמה כי היא צריכה והכתוב משבח ואומר יגיע כפיך כי תאכל אשריך וגו'.

Not the matter of livelihood itself, for that is needed, and Scripture praises it, saying, "When you eat of the labor of your hands, you are fortunate," etc.

אבל הדאגה שאדם מיצר ודואג על זה הנה הוא מיסוד האש והחמימות שבנפשו הבהמית אשר זהו אש זרה וצריך לשרפה באש של מעלה בתפלה כנ"ל:

But the worry, when a person is distressed and worries about it — this comes from the element of fire and heat in his animal soul, which is a strange fire, and it must be burned up with the fire from above, in prayer, as explained above.

5 ב והנה אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] אע"פ [אף על פי] שאש יורד מלמעלה מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט כדי לעשות הכנה לאש של מעלה שתרד ע"י זה.

2. Now, our Sages, of blessed memory, said: "Although fire descends from above, from heaven, it is a mitzvah to bring [fire] from the ordinary," in order to make a preparation for the fire from above, that it descend through this.

ולהבין ענין זה בעבודת ה' הנה הקב"ה נקרא זורע צדקות ומצמיח ישועות. וביאור ענין זה יובן בהקדים מה שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (עמ"ש על פסוק זה בפ' כי תשא)

To understand this matter in the service of G-d: the Holy One, blessed be He, is called "He who sows righteousness and makes salvations sprout." The explanation of this will be understood by first introducing what is written, "His left hand is under my head, and his right hand embraces me" (see what is written on this verse in Parshas Ki Sisa).

פי' וימינו תחבקני שנמשך כל כך בחינות חסד דרועא ימינא וימין מקרבת כל ניצוצות וכל נשמות ישראל להיות מיוחדים להי' יחיד ומיוחד לבדו

The explanation: "and his right hand embraces me" means that the levels of Chesed, "the right arm," are drawn down so greatly — and "the right draws near" all the sparks and all the souls of Israel, to be united with G-d, the One and Unique, alone,

כדכתיב עם קרובו עד שהוא בבחינת חיבוק ממש כאדם המחבק לחבירו שאינו יכול להפרד ממנו בשום אופן,

as it is written, "the people near to Him" — until it is the level of an actual embrace, like a man who embraces his friend, who cannot be separated from him in any way.

וכך למטה נמשך ונתגלה אה"ר [אהבה רבה] לה' לבדו שלא ליפרד ממנו ח"ו [חס ושלום] (עמ"ש מזה בביאור ע"פ שימני כחותם בענין רצועות דתליין על לבא).

And so, below, great love for G-d alone is drawn down and revealed, not to be separated from Him, G-d forbid (see what is written on this in the explanation on the verse "Set me as a seal," concerning "the straps that hang upon the heart").

אך לזכות למעלת ובחינת אהבה רבה זו צ"ל מתחלה בבחי' שמאלו תחת לראשי כי שמאל דוחה.

But to merit the quality and level of this great love, there must first be the level of "his left hand is under my head," for "the left pushes away."

פי' שדוחה ומשפיל את האדם כאשר ישים אל לבו ויעמיק דעתו ומחשבתו איך שהוא רחוק מה' בתכלית ח"ו [חס ושלום] וכיוצא באלו הענינים אשר כל זה נמשך מסטרא דשמאלא כנודע

The explanation: it pushes away and humbles a person, when he takes to heart and deepens his mind and thought [on] how utterly far he is from G-d, G-d forbid, and similar matters, all of which come from the left side, as is known.

ולא שיהיה בחינת שמאל של הקב"ה עצמו הוא הדוחה ח"ו [חס ושלום] כי לא ידח ממנו נדח אלא כאשר ישים אל לבו וכו'

It is not that the level of the left of the Holy One, blessed be He, Himself is what pushes away, G-d forbid, for "none who is banished shall be banished from Him"; rather, [it is] when he takes [this] to heart, etc.

ונמשך ונשתלשל למטה בבחי' תחת לראשי פי' כאשר אני נוטל בחינה זו להמשיך למטה תחת לראשי

And it is drawn down and descends below into the level of "under my head." The explanation: when I take this level to draw it down below, "under my head,"

דהיינו בעומק מחשבתי הרי אני בעצמי הוא הדוחה ומשפיל את עצמי ממדרגתי שהייתי מחזיק עצמי בעיני מתחלה

that is, into the depth of my thought, then I myself am the one who pushes away and humbles myself from my level, at which I had at first held myself in my own eyes

(ועמ"ש מזה בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא), וע"ד זה סדרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] כל הוידויים שביום כפור שמתודים על נפשם ואומרים סררנו תעבנו וכיוצא בהם שמשפילים את עצמם לפני הקב"ה מאד

(see what is written on this in the discourse beginning "A person is obligated to become intoxicated on Purim"). In this manner our Sages, of blessed memory, arranged all the confessions of Yom Kippur, in which they confess about themselves and say, "We have rebelled, we have acted abominably," and the like, humbling themselves greatly before the Holy One, blessed be He,

ואומרים איך שהם רחוקים מאד ממנו יתי והן הם הדברים המעוררים את האהבה והצמאון להיות אליו יתי תשוקתו

and saying how very far they are from Him, may He be blessed. And these are the very things that arouse the love and the thirst, that one's longing be toward Him, may He be blessed.

ובזה יבא ויגיע להיות זוכה לבחינת ומעלת אהבה רבה שבחג הסוכות וזהו זורע צדקות

Through this he will come to attain the level and quality of great love that is on the festival of Sukkos. This is [the meaning of] "He sows righteousness."

כי הנה כנסת ישראל נקי בשם צדקה על שם הפסוק בצדקה תכונני וגם כללות ישראל למטה מלאים מצות צדקה וחסד ובעשי"ת [ובעשרת ימי תשובה] הוא בבחיני [בבחינת / בבחינה] זריעה

For the Congregation of Israel is called by the name tzedakah [righteousness; also charity], after the verse, "Through righteousness you shall be established"; and also the collective of Israel below are full of the mitzvos of tzedakah and kindness; and in the Ten Days of Teshuvah this is in the state of sowing.

כי כמו הגרעין שזורעין צריך לזרוע ע"ג [על גבי] עפר שנחרש היטב משא"כ עפר קשה לא יזרע ולא יצמח בה כלל.

For just as the seed that is sown must be sown in soil that has been well plowed, whereas hard soil will not be sown and will not sprout at all,

כך כל המצות צדקה וחסד שישראל עושין ומסגלין כל ימות השנה

so too all the mitzvos of tzedakah and kindness that Israel do and acquire all the days of the year

הנה לא יזרע ולא יצמיח בה כלל ולא יעשה פרי למעלה כ"א ע"י בחינת עשי"ת [עשרת ימי תשובה] שמשברין את לבם ודוחין ומשפילין את עצמם כעפר שנחרש בבחינת חרישה דמרפי ארעא

they will not be sown and will not sprout at all, nor bear fruit above, except through the Ten Days of Teshuvah, when they break their hearts and push away and humble themselves like plowed earth, in the manner of plowing that "loosens the soil"

(ועמ"ש מזה באריכות סד"ה האזינו השמים. איך שחרישה זו מתחיל דרך כלל בר"ה [בראש השנה] וזהו ענין שברים כו' ושהצמיחה היא חג הסוכות ע"ש).

(see what is written on this at length at the end of the discourse beginning "Listen, O heavens": how this plowing begins, in general, on Rosh Hashanah — this is the matter of the shevarim [the broken shofar blasts], etc. — and that the sprouting is the festival of Sukkos; see there).

וכן אנו רואים בחוש בעושי צדקה שלא יתן כ"א ע"י שישים את עצמו כעפר

And so we see plainly in those who give tzedakah that one gives only by making himself like dust.

משא"כ אם מחשב את עצמו ליש ודבר לא יתן כ"א איזה מותרות ממה שיש לו אבל לא יגיעו ועמלו וחיי נפשו ממש.

Whereas if he considers himself something, an existing entity, he will give only some surplus of what he has, but not his toil and his labor and the very life of his soul.

שלזה צריך לשבר תאוות לבו הנמשכים מגסות רוחו ולהחשיב את עצמו שוה כמו חבירו המקבל ממנו

For this he must break the desires of his heart that come from his haughty spirit, and regard himself as equal to his fellow who receives from him.

ומאי חזית דדמא דידך סומק טפי כו' שיהיה לו מה לאכול ולשתות ולרש אין כל מאי שנא ולמה יגרע הלא אב א' לכולנו כו'.

"What makes you think that your blood is redder," etc., that he should have what to eat and drink while the poor man has nothing? What is the difference, and why should he be lacking? "Have we not all one Father," etc.

6 ועמ"ש בד"ה ארץ הרים ובקעות. ועי"ז נזרע בחינת הצדקה הנ"ל ובימים שבין יום כפור לסוכות הוא בחי' הצמיחה עד שביום ראשון של חג הסוכות נגדל ונצמח בחי' אברהם חסד עליון בחינת וימינו תחבקני הנ"ל

And see what is written in the discourse beginning "A land of hills and valleys." Through this, the level of tzedakah mentioned above is sown; the days between Yom Kippur and Sukkos are the level of sprouting, until on the first day of the festival of Sukkos there grows and sprouts the level of Avraham, supernal Chesed, the level of "and his right hand embraces me" mentioned above.

וגם בחינת ומעלת אברהם הוא ע"י שאמר ואנכי עפר ואפר דהיינו בחי' עפר שזורעין בו ומצמיח כנ"ל וזהו מצמיח ישועות והוא ע"ד מ"ש הושיעה ימינך.

The level and quality of Avraham, too, came through his saying, "I am but dust and ashes," that is, the level of dust in which one sows and which makes [things] sprout, as mentioned above. This is "He makes salvations sprout," and it is in the manner of what is written, "Save Your right hand."

כי הנה כתיב השיב אחור ימינו שבחי' חסד והימין מלובש בבחי' אחוריים דברים חיצונים וצריך להושיע ידו לו לחזור אל הקדושה

For it is written, "He drew back His right hand": the level of Chesed and the right is clothed in the level of the back, in external things, and His hand must be saved for Him, to return to holiness

(ע' [עיין] מ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון גבי עת לחבק ועת לרחק מחבק, וע' מענין השיב אחור ימינו בזהר פ' ויצא קס"ג סע"ב [סוף עמוד ב] פרשה בשלח דנ"ז סע"א [סוף עמוד א]

(see what is written in the discourse beginning "And I was with Him as a nursling," concerning "a time to embrace and a time to refrain from embracing." And see on the matter of "He drew back His right hand" in the Zohar, Parshas Vayetze, p. 163b, at the end of the column; Parshas Beshalach, p. 57a, at the end of the column;

ובפרשה תרומה דקמ"ג ע"ב ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם וענין שהימין מלובש בבחינת אחוריים היינו למטה כשהאדם משפיל אהבתו בענינים גשמיים לימשך אחר תאוות הגוף והנה"ב [והנפש הבהמית] כו' ואומר על שמאל שהוא ימין.

and Parshas Terumah, p. 143b, and in Mikdash Melech there. The matter that the right is clothed in the level of the back refers to below, when a person lowers his love into physical matters, to be drawn after the desires of the body and the animal soul, etc., and he says of the left that it is the right.

ועי"ז גורמים ח"ו [חס ושלום] השפלת השפע לחיצונים, ועמ"ש ר"פ בשלח בענין כמה ארך אפים כו' גם בחי' השיב אחור ימינו זהו כענין המבואר במ"א ע"פ המאמר הזהר פ' ויקרא ד"כ ע"ב קב"ה [קודשא בריך הוא] בגלותא סליק לעילא כו'

Through this they cause, G-d forbid, the flow [of divine influence] to be lowered to the external forces. And see what is written at the beginning of Parshas Beshalach on the matter of "how very long-suffering," etc. The level of "He drew back His right hand" is also like the matter explained elsewhere on the Zohar's statement in Parshas Vayikra, p. 20b, "The Holy One, blessed be He, in the exile, ascended on high," etc.

וכ"מ [וכן משמע] הפי' בזהר פרשה בשלח דנ"ז סע"א [סוף עמוד א] ע"ש וע' עוד מענין השיב אחור ימינו בזהר פ' בלק דר"א סע"א [סוף עמוד א] ובפרשה פנחס דרל"ז ע"א ובפרשה ויקהל דר"ג סע"א [סוף עמוד א] ובפ' אחרי דע"ד ע"א

The explanation in the Zohar, Parshas Beshalach, p. 57a, at the end of the column, also implies this; see there. And see further on the matter of "He drew back His right hand" in the Zohar, Parshas Balak, p. 201a, at the end of the column; Parshas Pinchas, p. 237a; Parshas Vayakhel, p. 203a, at the end of the column; and Parshas Acharei, p. 74a.

והנה ענין להושיע ידו לו זהו כמ"ש הושיעה ימינך ועננו. בתהלים סי' ס', והיינו כמ"ש בד"ה האזינו הנ"ל בענין וסוכה תהיה לצל יומם.

Now, the matter of saving His hand for Him is as it is written, "Save Your right hand and answer me," in Psalms, chapter 60. This is as explained in the discourse beginning "Listen, O heavens," mentioned above, concerning "And a sukkah shall be for shade by day."

כי יומם היינו בחי' חסד לאברהם בחי' ימין וצל יומם היינו בחי' מקיף עליון שנמשך על החסד והמשכה זו היא מבחי' ורב חסד ומבחי' כי חפץ חסד הוא ועמ"ש ע"פ הוי' יחתו מריביו.

For "by day" is the level of "kindness to Avraham," the level of the right; and "shade by day" is the level of a supernal encompassing light that is drawn over the Chesed. This drawing-down is from the level of "abundant in kindness" and from the level of "for He desires kindness." And see what is written on the verse "Havayah — His adversaries shall be shattered."

אשר ע"י התגלות בחי' ורב חסד בחסד עליון מתמתקים הדינים ועמ"ש ס"פ שלח בביאור ע"פ אני דפ' ציצית בענין חסדי ה' ב' בחי' חסד כו' ע"ש.

Through the revelation of the level of "abundant in kindness" within supernal Chesed, the judgments are sweetened. And see what is written at the end of Parshas Shelach, in the explanation on "I [am Havayah your G-d]" of the passage of tzitzis, concerning "the kindnesses of Havayah": two levels of Chesed, etc.; see there.

וזהו הושיעה ימינך שנמשך בחי' מקיף עליון לבחי' חסד דרועא ימינא והמשכה זו הוא ממקום עליון מאד מבחי' דלית שמאלא בהאי עתיקא. ועי"ז ועננו. להיות וימינו תחבקני.

This is "Save Your right hand": that the level of the supernal encompassing light is drawn to the level of Chesed, "the right arm." This drawing-down is from a very lofty place, from the level of "there is no left in this Atika [Ancient One]." And through this, "answer me" — that there be "and his right hand embraces me."

וזהו ענין הסוכה עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער חג הסוכות פ"ד דדפנות הסוכה שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח זהו עד"מ כנגד ג' פרקי יד ימין כו' והוא בחי' וימינו תחבקני והסכך זהו בחי' צל יומם המקיף על בחי' ימין כו' ע"ש.

This is the matter of the sukkah, according to what is written in Pri Etz Chaim, Sha'ar Chag HaSukkos, ch. 4: the walls of the sukkah — two as the law prescribes, and the third even a handbreadth — correspond, by way of analogy, to the three sections of the right arm, etc., and this is the level of "and his right hand embraces me"; and the covering (sechach) is the level of "shade by day" that encompasses the level of the right, etc.; see there.

וביאור ענין גילוי בחי' ימינו של הקב"ה בנפש האדם יובן ממ"ש בד"ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם קדש כו' ע"ש. וברכות נזכר מענין הושיעה ימינך במדרש איכה ס"פ גדע בחרי אף

The explanation of the revelation of the level of the right hand of the Holy One, blessed be He, in a person's soul will be understood from what is written in the discourse beginning "Go out and see," concerning "Lift up your hands in holiness," etc.; see there. In the Rabbah [Midrashim], the matter of "Save Your right hand" is mentioned in Midrash Eichah, at the end of [the section] "He cut down in fierce anger";

ובזח"א [ובזהר חלק א]) **(בפ' ויצא דקס"ג סע"ב** [סוף עמוד ב] **ובפ' פקודי דרל"ה ע"א) ובפ' שמיני** (דל"ז ע"א) **ובפ' חקת** (דקפ"א ע"ב) **ובפ' תרומה** (דקס"ט ע"א) **גבי כוס ישועות כו' הושיעה ימינך כו'**

and in Zohar I) **(in Parshas Vayetze, p. 163b, at the end of the column, and in Parshas Pekudei, p. 235a), and in Parshas Shemini (p. 37a), in Parshas Chukas (p. 181b) and in Parshas Terumah (p. 169a), concerning "the cup of salvations," etc., "Save Your right hand," etc.**

**ושייך לזה ג"כ מ"ש בזהר פ' תשא** (דקפ"ט ע"ב) **ובפי' הרמ"ז** [הרב משה זכות] **שם ובפ' נח** (ס"ב ב') **בענין קץ הימין**

**Also connected with this is what is written in the Zohar, Parshas Tisa (p. 189b), and in the commentary of the Ramaz there, and in Parshas Noach (p. 62b), concerning "the end of the right."**

ועי' בזהר פרשה חיי שרה (דקכ"ג סע"א [סוף עמוד א] וסע"ב [וסוף עמוד ב]) בענין הושיעה לו ימינו כו'

And see in the Zohar, Parshas Chayei Sarah (p. 123a, at the end of the column, and p. 123b, at the end of the column), concerning "His right hand saved for Him," etc.,

ובפי' בשלח (דנ"ח סע"א [סוף עמוד א]) ימינך ה' נאדרי בכח דא אורייתא י"ל [יש לומר] כמ"ש לקמן בד"ה ביום השמע"צ [השמיני עצרת] בענין ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך שמן התורה נעשה בחי' סוכה בחי' צל כו'

and in Parshas Beshalach (p. 58a, at the end of the column): "'Your right hand, Havayah, is glorious in power' — this is the Torah." It may be said [that this is] as is written below, in the discourse beginning "On the day of Shemini Atzeres," concerning "I have placed My words in your mouth, and in the shadow of My hand I have covered you": that from the Torah there comes to be the level of a sukkah, the level of shade, etc.

נמצא זהו כמו בחי' צל יומם בחי' הושיעה ימינך כו' וגם בנפש יובן בחי' זו שהתורה נותנת כח ועוז לבחינת ימין ואהבת ה' עפמשנ"ת [על פי מה שנתבאר] בד"ה בחודש השלישי בפי' יתרו בענין שהתורה נקרא עוז כו' ע"ש.

It follows that this is like the level of "shade by day," the level of "Save Your right hand," etc. In the soul, too, this level will be understood: the Torah gives strength and might to the level of the right and to the love of G-d, according to what is explained in the discourse beginning "In the third month," in Parshas Yisro, concerning the Torah being called "might," etc.; see there.

7 וזהו ג"כ ימינך ה' תרעץ אויב היינו כל תאוות היצה"ר [היצר הרע] ונה"ב [ונפש הבהמית] ותרעץ אותיות עצרת כי שמיני עצרת הוא בחי' למען דעת כל עמי הארץ כמ"ש בד"ה ה' לי בעוזרי.

This is also [the meaning of] "Your right hand, Havayah, shatters the enemy": that is, all the desires of the evil inclination and the animal soul. And tir'atz [shatters] has the letters of atzeres, for Shemini Atzeres is the level of "so that all the peoples of the earth may know," as is written in the discourse beginning "Havayah is for me among my helpers."

וזהו שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] מצוה להביא מן ההדיוט פי' הדיוט היינו דברים תחתונים פשוטים

This is what our Sages, of blessed memory, said: "It is a mitzvah to bring from the ordinary." The explanation: hedyot [the ordinary] means lowly, simple things.

וממילי דהדיוטא היינו כאשר ישים האדם אל לבו להיות ממארי דחושבנא כל מילי דהדיוטא וכל המחשבה דבור ומעשה אשר לא לה' המה שהיו בו כל ימיו ואיך שהוא רחוק מה' בתכלית ומשוקץ ומתועב כו'

And from milei dehedyota [ordinary matters]: that is, when a person takes to heart to be one of the "masters of reckoning," [reckoning] all the ordinary matters and all the thought, speech and action that were not for G-d, which were in him all his days, and how utterly far he is from G-d, and loathsome and abominable, etc.,

שהוא בחי' שמאל דוחה כו' ונקלה עוד מזאת והיה שפל ונבזה בעיניו ומואס בחייו ואזי יתמרמר מאד ויצעק אל ה' בצר לו

which is the level of "the left pushes away," etc. And he is made still more lightly esteemed than this, and is lowly and despised in his own eyes, and loathes his life. Then he will become very bitter and cry out to G-d in his distress,

וכדכתיב צעק לבם ומרירות הזאת היא מביאתו לעשות הכנה לאש של מעלה הוא בחינת אהבת ה' שבנפשו האלהית שתתעורר ותתלהט בלבו כנ"ל,

as it is written, "Their heart cried out." This bitterness is what brings him to make a preparation for the fire from above, which is the level of the love of G-d in his G-dly soul, that it be aroused and blaze in his heart, as mentioned above.

(ועמ"ש עוד בענין מצוה להביא מן ההדיוט בד"ה ענין חנוכה בפ' מקץ. דלשם נתבאר בע"א [באופן אחר] קצת דהיינו שזהו האהבה שהאדם לוקח מחמת העולמות מבחי' מלכותו ית' כו' ע"ש ובד"ה לבאר ענין יוהכ"פ [יום הכפורים],

(See further what is written on the matter of "It is a mitzvah to bring from the ordinary" in the discourse beginning "The matter of Chanukah," in Parshas Miketz, where it is explained somewhat differently: that this is the love a person takes from [contemplating] the worlds, from the level of His sovereignty, may He be blessed, etc.; see there; and in the discourse beginning "To explain the matter of Yom HaKippurim."

ולפ"ז [ולפי זה] י"ל [יש לומר] דענין הנז' [הנזכר] כאן להיות ממארי דחושבנא כו' ואיך שהוא רחוק כו' זהו ענין מצות תרומת הדשן. אשר זהו הכנה לגילוי האש כו' ועמ"ש סד"ה ויהי בשלח פרעה):

According to this, it may be said that the matter mentioned here — being one of the "masters of reckoning," etc., and how far he is, etc. — is the matter of the mitzvah of removing the ashes, which is a preparation for the revelation of the fire, etc. And see what is written at the end of the discourse beginning "And it was, when Pharaoh sent out.")

8 ג והנה כל זה הוא בחי' אש שע"ג [שעל גבי] המזבח. אך יש בחינה אחרת גדולה וגבוה מזה

3. Now, all this is the level of the fire upon the altar. But there is another level, greater and higher than this,

והוא בחי' מים שמנסכין ע"ג [על גבי] המזבח בחג הסוכות שהמים מרווין צמאון הבא מיסוד האש וכמ"ש הוי כל צמא לכו למים.

and that is the level of the water that was poured upon the altar on the festival of Sukkos; for water quenches the thirst that comes from the element of fire, as it is written, "Ho, everyone who thirsts, go to the water."

9 וגם בבחינת ומדרגת מים יש כמה בחינות שונות זו למעלה מזו. כדכתיב אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים בשמים כו' אין עוד מלבדו בראייה חושיית שהוא בחי' ביטול במציאות לגמרי בבחינת ראיה כמ"ש במ"א.

Within the level and degree of water, too, there are several different levels, one above the other. As it is written, "You have been shown, to know that Havayah is G-d; in the heavens," etc., "there is none else besides Him" — with sensory sight, which is the level of complete self-nullification (bittul) of existence, in the manner of sight, as is written elsewhere.

10 ובחינה זו נק' בחי' מים שמקרר ומכבה את חום האש כי מאחר שהוא בבחי' ביטול במציאות לגמרי אליו ית' הרי ממילא ומאליו מתקרר חום האש הטבעי אשר בנפשו האלהית והצמאון כרשפי אש שלהבת.

This level is called the level of water, which cools and extinguishes the heat of the fire. For since he is in the level of complete self-nullification of existence before Him, may He be blessed, then, of itself, the heat of the natural fire in his G-dly soul cools, and so does the thirst that is like flashes of fire, a flame.

וכמו למשל אהבת הבן אל האב כשרוצה להתקרב אליו ועדיין הוא קצת רחוק אזי האהבה נראית ונגלית מן הלב ולחוץ שצועק אבא אבא.

It is like, for example, the love of a son for his father: when he wants to come close to him and is still somewhat far, the love is seen and revealed outside the heart, as he cries, "Father, Father!"

משא"כ כשהוא אצל אביו ממש הנה הלב תוכו רצוף אהבה אבל אינה נראית ונגלית חוץ מן הלב ולכן נקרא בחינת מים שמקרר בחינת האש שלא תתגלה לחוץ כ"א נסתרת בתוך הלב

But when he is actually beside his father, the heart within is inlaid with love, yet it is not seen and revealed outside the heart. Therefore it is called the level of water, which cools the level of fire, so that it is not revealed outwardly but hidden within the heart

(וכמ"ש במ"א בענין חסדים המכוסים כו' ועמ"ש בד"ה וידעת היום בענין וכל קרב וכליות יזמרו ומ"ש סד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול גבי ענין בהר הקדש),

(as is written elsewhere on the matter of "the covered kindnesses," etc.; and see what is written in the discourse beginning "Know this day" on the matter of "and all innards and kidneys shall sing," and what is written at the end of the discourse beginning "And it shall be on that day that a great shofar shall be sounded," concerning "on the holy mountain").

וזהו ענין תפלת שמונה עשרה בלחש בחשאי כי בפסוקי דזמרה הוא מעורר את האהבה כרשפי אש להיות שורף ומכלה את האשים אשר הם אש זרה כנ"ל.

This is the matter of the prayer of Shemoneh Esrei [the Eighteen Blessings, the Amidah] being [said] in a whisper, silently. For in Pesukei DeZimrah [the Verses of Song] he arouses the love like flashes of fire, to burn and consume the fires that are strange fire, as mentioned above.

והרי הוא כאלו עדיין רחוק מן המלך משא"כ בתפלה שהרי הוא כאלו עומד לפני המלך ואומר ברוך אתה וכו'.

[There] he is as though still far from the King; whereas in the [Shemoneh Esrei] prayer he is as though standing before the King and saying, "Blessed are You," etc.

פי' ברוך בחינת המשכה שממשיך יחודו ית' למטה שיהיה הוא בבחינת ביטול אליו ית'. ועד"ז תקנו מודים אנחנו לך שהוא בחי' ביטול כמ"ש במ"א.

The explanation: "blessed" is the level of drawing down, for he draws His unity, may He be blessed, down below, so that he be in the state of self-nullification before Him, may He be blessed. In the same way they instituted "We give thanks to You," which is the level of self-nullification, as is written elsewhere.

וזהו ענין הכריעות והשתחוואות כו' לכן הוא בלחש ובחשאי (וע' בזהר פ' תרומה דקל"ז ע"א. ובפ' בראשית ד"נ ע"ב ובפ' שמיני דל"ט ע"א).

This is the matter of the bowings and prostrations, etc. Therefore it is in a whisper and silently (see in the Zohar, Parshas Terumah, p. 137a; Parshas Bereishis, p. 50b; and Parshas Shemini, p. 39a).

אך להיות בחי' ומדריגה זו קבוע' [קבועה] ונטועה בלב האדם כל היום שלא ימוט מזה צריך האדם לשית עצות בנפשו. כי הנה אנו רואים בחוש שאחר תפלת שמונה עשרה חוזר להיות כבראשונה.

But for this level and degree to be fixed and planted in a person's heart all day, so that he not be moved from it, a person must devise counsels in his soul; for we see plainly that after the Shemoneh Esrei prayer he goes back to being as before.

11 והעצה האמיתית הוא עסק התורה והלכותיה עם היותן מלובשים בדברים גשמיים תחתונים כמו בעניני זרעים מועד כו'

The true counsel is the study of Torah and its laws: although they are clothed in lowly physical things, as in the matters of [the orders] Zeraim [Seeds], Moed [Seasons], etc.,

הן הנה תכלית היחוד והדביקות בו ית' כמ"ש במ"א וצריך האדם להבטל ולהכלל אליו ית' להיות מכון ליחודו ית' ויבטל ויפקיר את עצמו מכל רצונותיו ומחשבותיו.

they are the ultimate unity and cleaving to Him, may He be blessed, as is written elsewhere. A person must nullify himself and be absorbed in Him, may He be blessed, to be a fitting place for His unity, may He be blessed, and must nullify and relinquish himself from all his wishes and thoughts.

12 וכמ"ש במ"א על פסוק ארץ אוכלת יושביה וגו'. ובבחינה זו הנה עסק התורה שוה ממש כמו תפלת שמונה עשרה

As is written elsewhere on the verse "A land that consumes its inhabitants," etc. In this respect, the study of Torah is exactly equal to the Shemoneh Esrei prayer,

ויכול האדם שיהיה רושם בחינת הביטול שבתפלת שמונה עשרה קבוע ונטוע במסמרות בל ימוט לנצח כל היום בעסקו בתורה.

and a person can make the impression of the self-nullification of the Shemoneh Esrei prayer fixed and planted [as] with nails, never to be moved, all day long, as he studies Torah.

וזהו ביום השמיני עצרת תהיה לכם שתהיה לכם עצרת וקליטה לבחי' מים הנ"ל שיקלוט ויתפוס בתוככם לבלתי תהיו פולטים ח"ו [חס ושלום]

This is "On the eighth day there shall be an atzeres for you": that there be for you an atzeres, a holding-in and absorbing of the level of water mentioned above, that it be absorbed and held within you, so that you not expel it, G-d forbid

(וע' בהשמטות שבזהר ח"א [חלק א'] סס"י [סוף סימן] כ"ה שזהו ענין כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים ועמ"ש מזה בביאור על פסוק וידעת היום בפרשה ואתחנן)

(see the Omissions to the Zohar, vol. I, at the end of section 25, that this is the matter of "For the earth shall be full of the knowledge of Havayah as the waters cover the sea"; and see what is written on this in the explanation on the verse "Know this day," in Parshas Va'eschanan).

כי אדם יכול להיות אחר התפלה חוזר כבראשונה והיינו ע"י בחינת ביום השמיני שהוא בחי' בינה ליבא

For a person can, after prayer, go back to being as before; and [the remedy] is through the level of "on the eighth day," which is the level of "Binah is the heart,"

דהיינו שיהיה בו בחינת ביטול בעומק נקודת הלב כנ"ל והיינו לפי שהתגלות עתיק הוא בבינה עולם התענוג

that is, that there be in him the level of self-nullification in the depth of the point of the heart, as mentioned above. This is because the revelation of Atik [the Ancient One] is in Binah, the world of delight.

לכן ע"י נמשך להיות עצרת וקליטה לבחי' מים הנ"ל שהוא בחי' אהבה בתענוגים כו' כמשל הבן כשהוא אצל אביו כו' כנ"ל.

Therefore through this there comes to be an atzeres, a holding-in and absorbing, of the level of water mentioned above, which is the level of "love in delights," etc., like the parable of the son when he is beside his father, etc., as mentioned above.

13 וזהו ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה כי בחינת מים הנ"ל צריך להיות בבחי' מעיין כדכתיב אותי עזבו מקור מים חיים כו'.

This is [the meaning of] "And you shall draw water with joy from the wellsprings of salvation": the level of water mentioned above must be in the manner of a wellspring, as it is written, "Me they have forsaken, the source of living waters," etc.

דהיינו ע"ד משל כמקור הנובע מתחת לארץ ואינו נראה ומושג כ"א הנביעה משא"כ המקור עצמו עמוק עמוק מי ימצאנו

That is, by way of analogy, like a source that springs forth from beneath the ground: nothing is seen and grasped but the outflow, whereas the source itself is "deep, deep; who can find it?"

[וע' מזה ברע"מ [ברעיא מהימנא] ס"פ בא (דמ"ג ע"ב) ועיין עוד מענין אותי עזבו מקור מים חיים בזהר (ס"פ ואתחנן דרס"ו ע"א)

[See on this in the Ra'aya Mehemna, at the end of Parshas Bo (p. 43b). See further on the matter of "Me they have forsaken, the source of living waters" in the Zohar (end of Parshas Va'eschanan, p. 266a)

ובמק"מ [ובמקדש מלך] ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם ובפ' וילך (דרפ"ו ע"א) לקדשא שמא דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] באמן וע' מענין אמן ברע"מ [ברעיא מהימנא] פ' עקב (דרע"א ע"א)

and in Mikdash Melech and the Ramaz there; and in Parshas Vayelech (p. 286a), "to sanctify the Name of the Holy One, blessed be He, with Amen." And see on the matter of Amen in the Ra'aya Mehemna, Parshas Ekev (p. 271a)

ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם וע' עוד בזהר ויקרא די"ב ע"א] וכך צריך האדם באתערותא דלתתא ג"כ לחפור בעומק המעיין במה שהוא נובע מן המקור עמוק עמוק מתחת לעפר

and in the commentary of the Ramaz there; and see further in the Zohar, Vayikra, p. 12a.] So too a person, through an arousal from below, must also dig into the depth of the wellspring, where it springs from the source, "deep, deep," beneath the dust;

דהיינו שיהי' [שיהיה] בבחי' ונפשי כעפר לכל תהיה וגם להעמיק עיון שכלו בעסק התורה והלכותיה (ועמ"ש סד"ה האזינו השמים גבי כרביבים עלי עשב)

that is, that he be in the level of "and let my soul be like dust to all," and also that he deepen his mind's inquiry in the study of Torah and its laws (and see what is written at the end of the discourse beginning "Listen, O heavens," concerning "like showers upon the grass"),

שהיא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] ראשיתה דכולא נמשך ממקור מים חיים העליונים ולמטה ירדה ונשתלשלה מאד עד שהם בבחינת מתחת לעפר ענינים גשמיי' [גשמיים] זרעים מועד כו' ומשם הם נובעים להיות מעייני הישועה.

which is the level of supernal Chochmah, "the beginning of all," drawn from the source of the supernal living waters; and it descended and came down very far below, until they are in the level of "beneath the dust," physical matters, Zeraim, Moed, etc.; and from there they spring forth to be "wellsprings of salvation."

וזהו מעייני תרי שהם ב' בחינות בחינת ונפשי כעפר לכל תהיה ובחי' התורה שמלובשת בעפר גשמי כנ"ל ועי"ז דוקא נקרא בחינת מים חיים כי המים אשר על פני הארץ אינם נקראים מים חיים כידוע.

This is [why it says] "wellsprings" — two, for they are two levels: the level of "and let my soul be like dust to all," and the level of the Torah, which is clothed in physical dust, as mentioned above. Through this specifically it is called the level of "living waters," for the waters that are on the face of the earth are not called living waters, as is known.

(וביאור ענין ב' בחי' עפר שהם מקור ב' מעיינות הנ"ל הנה בחי' ונפשי כעפר לכל תהי' [תהיה] זהו מ"ש בזהר פ' וישלח) (דק"ע ע"א) מה בין עפר לאבק כו' עפר דכל איבין נפקין מיני'

(The explanation of the matter of the two levels of dust that are the source of the two wellsprings mentioned above: the level of "and let my soul be like dust to all" is what is written in the Zohar, Parshas Vayishlach) (p. 170a): "What is the difference between dust and powder?" etc., "dust, from which all fruits come forth."

ועמ"ש מזה בפ' וישלח סד"ה ויאבק איש עמו ובד"ה ויגש אליו יהודה גבי ענין במחשבה ארץ קדמה כו'

And see what is written on this in Parshas Vayishlach, at the end of the discourse beginning "And a man wrestled with him," and in the discourse beginning "And Yehudah approached him," concerning "in thought, the land came first," etc.

לכן ע"י יוכל להמשיך בחי' באר מים חיים שהיא האהבה שבבחי' מים שהוא בחי' ביטול.

Therefore, through this, he can draw down the level of "a well of living waters," which is the love in the level of water, which is the level of self-nullification.

14 ובחי' עפר הבי' היינו כמ"ש בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב דקאי על עסק התורה שנק' עפר שהוא דבר שאינו בגדר מספר בחי' ולפני אחד מה אתה סופר כו' ע"ש,

The second level of dust is as written in the explanation on the verse "Who has counted the dust of Yaakov," which refers to the study of Torah, which is called "dust," being something that is not within the bounds of number — the level of "and before One, what do you count?" etc.; see there.

ועמ"ש במ"א בענין לך לך מארצך דגבי אברם שהוא גילוי המשכת ח"ע [חכמה עילאה] ממקורה כו' וע' בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] שם ובפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] בערך ארץ עליונה היא הבינה וכ"כ [וכן כתב] בערך עפר.

And see what is written elsewhere on the matter of "Go forth from your land" concerning Avram, which is the revelation of the drawing-down of supernal Chochmah from its source, etc.; and see in the Likkutei Torah [of the Arizal] there, and in Pardes, Erchei HaKinuyim, under the entry "Eretz" [land], that the supernal land is Binah; and so he writes under the entry "Afar" [dust].

וכ"כ [וכמו כן] במאורי אור ערך עפר שזהו ענין עפרות זהב וזהו הכל היה מן העפר ואפילו גלגל חמה כנזכר ברבות בקהלת, ועיין מזה ג"כ בזהר (פ' צו דף ל"ד ע"ב)

So too he writes in Me'orei Or, under the entry "Afar," that this is the matter of "dust of gold"; and this is "all came from the dust," even the sphere of the sun, as mentioned in the Rabbah on Koheles. See on this also in the Zohar (Parshas Tzav, p. 34b)

ועמ"ש סד"ה וישב יעקב בארץ מגורי אביו ועמ"ש בביאור ע"פ הבאים ישרש בענין ארץ חפץ כו'

and see what is written at the end of the discourse beginning "And Yaakov dwelt in the land of his father's sojournings," and what is written in the explanation on the verse "Those who come, He will cause to take root," concerning "a desirable land," etc.

ונקרא בחי' עפר ע"ד ישת חשך סתרו כי גם הכתר מקור הח"ע [החכמה עילאה] נמשך מבחי' תחתונה שבמאציל מל' דא"ס כו'

It is called the level of dust in the manner of "He made darkness His hiding place"; for even Keser, the source of supernal Chochmah, is drawn from the lowest level of the Emanator, the Malchus of the Infinite One (Ein Sof), etc.

ועי"ז נאמר על עסק התורה מי מנה עפר יעקב כו' וזהו ענין ב' בחי' חכמה בראש חכמה בסוף שהם נמשכים מב' בחי' עפר הנ"ל.

And of this it is said, concerning the study of Torah, "Who has counted the dust of Yaakov," etc. This is the matter of the two levels of Chochmah, "Chochmah at the beginning and Chochmah at the end," which are drawn from the two levels of dust mentioned above.

15 וז"ש [וזהו שכתוב] ונפשי כעפר לכל תהיה פתח לבי בתורתך דהא בהא תליא כי נעוץ סופן בתחלתן.

This is what is said: "And let my soul be like dust to all; open my heart to Your Torah" — the one depends on the other, for "their end is embedded in their beginning."

ובזהר ס"פ בלק ממעיני הישועה אלין או"א [אבא ואימא] היינו כי ב' מעיינות הנ"ל הן בחי' מ"נ [מיין נוקבין] ומ"ד [ומיין דוכרין] ושרשן מב' יסודות דאו"א [דאבא ואימא] והם מקבלים מב' מזלות ונוצר ונקה וע' במ"ח דכ"א א' ב':

In the Zohar, at the end of Parshas Balak: "'From the wellsprings of salvation' — these are Abba and Imma." That is, the two wellsprings mentioned above are the levels of mayin nukvin [feminine waters] and mayin duchrin [masculine waters], and their root is from the two Yesods of Abba and Imma, and they receive from two mazalos [channels of flow], "Notzer" [preserving] and "Venakeh" [and cleansing]. See in Mishnas Chassidim, p. 21a-b.

**LikuteiTorah.com**
THE CHASSIDISHE PARSHA

# About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

**This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/**

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

---

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

---

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likkutei-torah/sukkos/1/

---

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok